

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att avge yttrande över budgetpropositionen för år 1997 (prop. 1996/97:1) jämte motioner, såvitt avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 1997, utgifternas fördelning på utgiftsområden och beräkningen av statsinkomsterna, garantier, låneramar m.m. i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde.

Företrädare för Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) har inför utskottet lämnat upplysningar beträffande anslaget till teknisk forskning och utveckling. Vidare har en skrivelse i ärendet inkommit från arbetstagarorganisationerna vid Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Propositionen

Näringsutskottet behandlar i detta yttrande följande förslag till riksdagsbeslut:

såvitt avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 1997

2. (delvis) att riksdagen för budgetåret 1997 beslutar om fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med vad regeringen anfört (tabell 4.14, avsnitt 4.4.5),

3. (delvis) att riksdagen för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden som riktlinjer för regeringens budgetarbete (tabell 4.14, avsnitt 4.4.5).

Motionerna

De motioner som behandlas är följande:

1996/97:Fi204 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

3. (delvis) för budgetåret 1997 beslutar om fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. (delvis) för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med vad som anförts i motionen.

1996/97:Fi210 av Olof Johansson m.fl. (c) såvitt gäller yrkandet (2, delvis) att riksdagen för budgetåret 1997 beslutar om fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med förslagen i proposition 1996/97:1.

1996/97:NU1y

1996/97:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

3. (delvis) för budgetåret 1997 beslutar om fördelning av utgifterna på utgiftsområden enligt vad som anförts i motionen (bilaga 2),

4. (delvis) för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden som riktlinjer för regeringens budgetarbete enligt vad som anförts i motionen (bilaga 2).

1996/97:Fi212 av Gudrun Schyman m.fl. (v) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

2. (delvis) med avslag på regeringens förslag beslutar om fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med vad i motionen anförts (avsnitt 4),

3. (delvis) avslår regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999 och i stället ger regeringen till känna vad i motionen anförts (avsnitt 2.4).

1996/97:Fi213 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

2. (delvis) för budgetåret 1997 beslutar om fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med vad som anförts i motionen (avsnitt 3.4),

3. (delvis) för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den i motionen föreslagna preliminära fördelning av utgifterna på utgiftsområden som riktlinjer för regeringens budgetarbete (avsnitt 3.4).

1996/97:Fi214 av Alf Svensson m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

2. (delvis) för budgetåret 1997 beslutar om fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. (delvis) för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden som riktlinjer för regeringens budgetarbete,

21. (delvis) avslår regeringens förslag om att använda medel från forskningsstiftelserna för att finansiera forskning inom utgiftsområdena 16, 20 och 24,

26. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utförsäljning av statliga företag.

1996/97:N424 av Birger Schlaug m.fl. (mp) såvitt gäller yrkandet (3) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beräknad total ram för utgiftsområde 21 Energi för åren 1998 och 1999.

Inledning

Riksdagen beslöt våren 1996 att fastställa utgiftstaket för staten, inklusive socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten, för år 1997 till 723 miljarder kronor, för år 1998 till 720 miljarder kronor och för år 1999 till 735 miljarder kronor (prop. 1995/96:150, bet. FiU10). Vidare beslöt riksdagen att godkänna den i propositionen angivna preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Föreliggande yttrande avser motionsyrkanden som hänvisats till finansutskottet. De olika partierna har i partimotioner framlagt sina synpunkter på regeringens förslag till utgiftsramar för olika utgiftsområden och presenterat förslag till avvikelser från dessa ramar. Redovisningen av hur en föreslagen avvikelse fördelar sig på olika anslag som ingår i ramen för ett utgiftsområde varierar mellan partierna. Vissa partier har explicit angett hur den förordade avvikelserna från regeringens förslag fördelar sig på de aktuella anslagen, medan andra partier har gjort en mer översiktlig redogörelse. I båda fallen kan det förekomma att hänvisningar görs till särskilda parti- eller kommittémotioner på respektive utgiftsområde.

I det följande refereras kort till parti- eller kommittémotioner som hänvisats till näringsutskottet och som innehåller yrkanden avseende de två utgiftsområdena 21 Energi och 24 Näringsliv. Om fördelningen på anslag av en förordad avvikelse från regeringens förslag avseende utgiftsram för utgiftsområdena inte framgår av den partimotion som hänvisats till finansutskottet, redovisas denna fördelning utifrån den aktuella parti- eller kommittémotion som hänvisats till näringsutskottet. Däremot lämnas ingen utförlig redogörelse för motiveringar bakom förslagen på de enskilda anslagen. Denna redovisning och behandling kommer att göras i näringsutskottets två betänkanden 1996/97:NU1 om anslag inom utgiftsområde 24 Näringsliv och 1996/97:NU2 om anslag inom utgiftsområde 21 Energi.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar en bred verksamhet, där den gemensamma nämnaren är insatser för tillväxt och förnyelse i svenskt näringsliv, sägs det i propositionen. Regeringen avser att fortsätta med satsningar på utvecklingen av småföretag och på turistnäringen i syfte att dessa delar av näringslivet skall bidra till en högre tillväxt och sysselsättning. Modern IT-teknik hos bl.a. Patent- och registreringsverket avses göra information mer lättillgänglig. Ett ökat samarbete mellan Konkurrensverket och länsstyrelserna bör utveckla det konkurrensfrämjande området ytterligare, framhålls det. Regeringen ämnar även fortsättningsvis prioritera insatser inom området teknisk forskning och utveckling. Fortsatta satsningar skall göras på exportfrämjande verksamhet, och systemet för exportkreditgarantier skall effektiviseras. De konsumentpolitiska mål som riksdagen beslöt om år 1995 skall fullföljas, heter det vidare.

Regeringens ambition är att huvuddelen av den besparing på 200 miljoner kronor som görs inom teknisk forskning och utveckling skall kunna kompenseras genom stiftelsemedel. Besparingen på området teknisk forskning och utveckling (anslag D 1) uppgår dock, enligt vad som sägs på annan plats i budgetpropositionen – utg.omr. 24, avsnitt 6.1 – till ett högre belopp än 200 miljoner kronor, nämligen 286,6 miljoner kronor. I propositionen anges att ambitionen även i fråga om detta högre belopp är att huvuddelen skall kunna kompenseras genom stiftelsemedel.

Riksdagens beslut om ett program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt (prop. 1995/96:222, bet. FiU15) innebär en förstärkning av de tillväxtinriktade insatserna samt en effektivisering genom ökad samverkan mellan lokala, regionala och centrala insatser, sägs det.

Regeringen beräknar ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv för år 1997 till 2 860 miljoner kronor, för år 1998 till 2 594 miljoner kronor och för år 1999 till 2 579 miljoner kronor.

Motionerna

Näringspolitikens främsta uppgift är att skapa bättre förutsättningar för företag och företagare, sägs det i motion 1996/97:Fi204 (m). Motionärerna föreslår – totalt sett – en ökning av ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 161 miljoner kronor för år 1997, med 157 miljoner kronor för år 1998 och med 152 miljoner kronor för år 1999. Fördelning på olika verksamheter inom utgiftsområdet redovisas i motionen enligt följande:

	1997 (milj.kr)	1998 (milj.kr)	1999 (milj.kr)
Statligt ägda företag, kooperativ utveckling, Konsumentverket m.m.	– 45	– 43	– 42
SGU:s undersökningsverksamhet	+6	+6	+6
Teknisk forskning och utveckling	+200	+194	+188
Summa	+161	+157	+152

Motionärerna avvisar regeringens besparing när det gäller teknisk forskning och utveckling. Att – som regeringen förordar – låta medel från forskningsstiftelserna ersätta de ordinarie forskningsanslagen kommer att leda till att den tekniska forskningen utarmas i Sverige, menar de. På sikt anses detta kunna hota svenska företags teknikförsörjning och konkurrenskraft. Motionärerna finner det vidare märkligt att regeringen lägger fram förslag som innebär att den maringeologiska undersökningsverksamheten hotas samtidigt som riksdagen våren 1995 beslöt att den skulle bevaras; de motsätter sig alltså den föreslagna nedskärningen. Inom konkurrensområdet föreslås i motionen skärpningar av regelverket i syfte att åstadkomma bättre konkurrens och att underlätta Konkurrensverkets arbete. När det gäller konkurrens-

forskningen anser motionärerna att den långsiktiga nivån på anslaget måste bibehållas på nuvarande nivå, även om en neddragning för nästa budgetår kan täckas med reservationer.

I en tabell i motionen redovisas ränteeffekt av privatiseringar av företag med statligt ägande innebärande en minskning av ränteutgifterna jämfört med regeringens förslag med 1 033 miljoner kronor för år 1997, med 2 066 miljoner kronor för år 1998 och med 3 099 miljoner kronor för år 1999.

I kommittémotionen 1996/97:N265 (m) redovisas i detalj hur den förändring av ramen för utgiftsområdet för budgetåret 1997 som föreslås i motion 1996/97:Fi204 (m) skall fördelas på olika anslag. Följande förändring av olika anslag föreslås:

Anslag	Prop. (tusental kr)	Avv. från prop. (tusental kr)
A 3 Stöd till kooperativ utveckling	6 500	– 6 500
A 7 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.	25 000	– 25 000
A 9 SGU: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	124 921	+6 700
D 1 Teknisk forskning och utveckling	783 447	+200 000
F 2 Konsumentverket	69 445	– 10 000
F 5 Stöd till konsumentorganisationer	4 100	– 4 100
Summa		+161 100

I partimotionen 1996/97:N206 (m), med rubriken Ökat enskilt ägande av näringslivet – en plan för minskat offentligt ägande, föreslås att privatiseringen av statliga företag skall återupptas i syfte att skapa fungerande ägarstrukturer i bolagen, långsiktigt bredda riskkapitalmarknaden, stärka statskassan samt renodla statens roll. Motionärerna bedömer att det statliga ägandet i företag skall kunna minska med motsvarande ca 10 miljarder kronor per år i genomsnitt under de kommande åren. I motionen presenteras för varje departement vilka privatiseringar som Moderata samlingspartiet anser bör ske i framtiden samt hur en försäljning av de uppräknade bolagen och verksamheterna bör genomföras.

I motion 1996/97:Fi210 (c) föreslås inga förändringar jämfört med regeringens förslag avseende ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv. I ett så kritiskt arbetsmarknadsläge som för närvarande råder i Sverige är det av avgörande betydelse att den initiativkraft och skaparglädje som finns tas till vara i syfte att skapa ett näringsliv med stor mångfald, sägs det. Sverige behöver såväl

stora som små företag, om ökad tillväxt och därigenom lägre arbetslöshet och ökat välbefinnande skall kunna åstadkommas. Motionärerna hänvisar till partimotionen 1996/97:N252 (c), i vilken föreslås åtgärder för att förutsättningar för ett bra näringslivsklimat skall skapas i Sverige. Utvecklingen av miljömarknaden är ett område där det finns stora möjligheter till såväl nya företag som nya arbetstillfällen, heter det. Den stora potentialen för kvinnors företagande måste vidare tas till vara. Centerpartiet föreslår att ett tioårigt program för främjande av kvinnors företagande skall utarbetas. En annan fråga av avgörande betydelse för att människor skall våga starta företag är det sociala skyddsnätet, sägs det i motionen.

En minskning av ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv föreslås i motion 1996/97:Fi211 (fp) med 63 miljoner kronor för vardera åren 1997, 1998 och 1999. I motionen sägs att besparingen avser diverse näringspolitiska stöd. Företrädaren för Folkpartiet liberalerna i näringsutskottet har angett att besparingen skall fördela sig på anslag enligt följande:

Anslag	Prop. (tusental kr)	Avv. från prop. (tusental kr)
A 7 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.	25 000	– 25 000
A 9 SGU: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	124 921	+6 700
D 1 Teknisk forskning och utveckling	783 447	– 25 000
E 5 Investeringsfrämjande	41 000	– 20 000
Summa		– 63 300

I kommittémotionen 1996/97:N264 (fp) föreslås en ökning av anslaget till SGU med 6,7 miljoner kronor för den maringeologiska verksamheten. Minskningen med 25 miljoner kronor på D 1-anslaget avser ett treårigt program för verkstadsteknisk forskning under budgetåren 1995/96–1998 som riksdagen fattade beslut om våren 1995 (prop. 1994/95:100 bil. 13, bet. NU18). I reservationer (m; fp) avvisades förslaget om att inrätta ett sådant program.

I en tabell i motion 1996/97:Fi211 (fp) redovisas en beräknad ränteeffekt av försäljning av statliga företag. Ränteeffekten beräknas till 500 miljoner kronor för år 1997, till 1 500 miljoner kronor för år 1998 och till 2 500 miljoner kronor för år 1999. Vidare anges i tabellen intäkter från försäljning av statliga företag till belopp om 10 miljarder kronor år 1997, 15 miljarder kronor år 1998 och 15 miljarder kronor år 1999.

En ökning av ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv föreslås i motion 1996/97:Fi212 (v) med 1 059 miljoner kronor för budgetåret 1997. I motionen hänvisas till den näringspolitiska partimotionen 1996/97:N271 (v). Med

utgångspunkt från redovisningarna i de båda nämnda motionerna och från kompletterande uppgifter som lämnats av företrädaren för Vänsterpartiet i näringsutskottet fördelar sig den föreslagna ökningen för utgiftsområde 24 Näringsliv på olika anslag enligt nedanstående tabell.

Anslag	Prop. (tusental kr)	Avv. från prop. (tusental kr)
A 1 NUTEK: Förvaltningskostnader	353 268	+30 000
A 2 Småföretagsutveckling	106 393	+540 000
A 3 Stöd till kooperativ utveckling	6 500	+18 500
A 4 Turistfrämjande	81 374	+150 000
A 9 SGU: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	124 921	+6 700
D 1 Teknisk forskning och utveckling	783 447	+286 600
F 2 Konsumentverket	69 445	+20 000
Summa		+1 051 800

Den föreslagna ökningen med 540 miljoner kronor av A 2-anslaget, Småföretagsutveckling, fördelar sig enligt vad som redovisas i motion 1996/97:

N271 (v) på följande delposter: såddfinansiering – 330 miljoner kronor; högriskprojekt – 80 miljoner kronor; marknadsintroduktion – 20 miljoner kronor; nätverk – 50 miljoner kronor; teknikupphandling – 10 miljoner kronor samt kvinnliga affärsrådgivare – 50 miljoner kronor. I tabellerna i de båda aktuella motionerna benämns anslaget A 9 som Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning, och regeringens förslag till anslag anges till 4 860 000 kronor. Den rätta benämningen på anslaget A 9 är Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m., och det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet är 124 921 000 kronor. I motionerna föreslås en ökning av A 9-anslaget med 13 miljoner kronor. Motivet för detta är motionärernas förslag att den maringeologiska verksamheten skall bevaras. Den totala kostnaden för denna verksamhet är dock, enligt vad som redovisas i budgetpropositionen, 13 miljoner kronor, medan regeringens förslag till neddragning avseende den maringeologiska verksamheten uppgår till endast 6,7 miljoner kronor. Enligt företrädaren för Vänsterpartiet i näringsutskottet bör ökningen av A 9-anslaget begränsas till 6,7 miljoner kronor. Den totala föreslagna ökningen för utgiftsområde 24 Näringsliv blir därmed 1 051,8 miljoner kronor.

I motion 1996/97:Fi212 (v) yrkas vidare avslag på regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 1998

och 1999. Motionärerna anser inte att regeringen presenterar ett underlag som gör det möjligt att ta ställning till förslagen till utgiftsramar.

1996/97:NU1y

En minskning av ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 188 miljoner kronor för år 1997, med 218 miljoner kronor för år 1998 och med 228 miljoner kronor för år 1999 föreslås i motion 1996/97:Fi213 (mp). I motionen hänvisas till särskilda partimotioner för varje utgiftsområde, vilka innehåller förslag för samtliga anslag inom respektive utgiftsområden för budgetåret 1997 och beräkningar för åren 1998 och 1999. Sammanfattningsvis konstateras i motionen att Miljöpartiet de Gröna föreslår minskade bidrag till företag och starkare profil för små företag och miljöinriktade projekt. Bidrag till företag har i flera sammanhang visats ge liten eller ingen positiv effekt; det gynnade företaget tar ofta marknadsandelar från icke gynnade företag, hävdar motionärerna. De anser att bidragens träffsäkerhet är dålig, eftersom det är svårt att veta vilka företagsidéer som är hållbara. Det är betydligt bättre att dels hålla nere låneräntorna genom en förnuftig ekonomisk politik, dels sänka skatter mer generellt för företagen, varigenom det blir lättare att anskaffa kapital och bygga upp eget kapital för växande småföretag, menar motionärerna. Företagen anses därigenom bli mindre känsliga för konjunktursvängningar, och de goda företagsidéerna kan få möjlighet att växa och därigenom åstadkomma förnyelse av näringslivet. Då kan också den sjunkande trenden av antalet jobb inom den privata sektorn brytas, heter det i motionen.

I partimotionen 1996/97:N270 (mp) preciseras hur de föreslagna minskningarna på utgiftsområdet skall fördelas på olika anslag. Fördelningen framgår av tabellen på nästa sida.

Anslag	Propositionen (milj.kr)			Avvikelse från prop. (milj.kr)		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999
A 1 NUTEK: Förvaltningskostnader	353,3	326,5	308,8	– 88	– 80	– 75
A 2 Småföretagsutveckling	106,4	99,1	99,1	+77	+69	+64
A 3 Stöd till kooperativ utveckling	6,5	6,5	6,5	+19	+19	+19
A 4 Turistfrämjande	81,4	80,9	82,8	– 40	– 50	– 60
A 7 Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m.	25	25	25	– 25	– 25	– 25
A 9 SGU:Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	124,9	121,4	125,2	+7	+7	+7
B 3 Styrelsen för teknisk ackreditering och teknisk kontroll: Bidrag till riksmätplatser	8,8	8,3	8,3	+1	+1	+1
C 2 Konkurrensforskning	1,7	1,8	1,8	+1		
D 1 Teknisk forskning och utveckling	783,4	681,3	697,4	– 90	– 90	– 90
D 3 Rymdverksamhet	576,1	532,8	548,1	– 30	– 30	– 30
D 5 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	5,5	5,4	5,4	– 2	– 2	– 2
E 5 Investeringsfrämjande	41	38,7	38,7	– 20	– 39	– 39
F 5 Stöd till konsumentorganisationer	4,1	4,1	4,1	+2	+2	+2
Summa				– 188	– 218	– 228

Sammantaget föreslås i motion 1996/97:Fi214 (kd) en ökning av ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv med 506 miljoner kronor. Kristdemokraterna anser att åtgärder bör vidtas i syfte att en ny marknad för tjänster riktade till hushållen skall öppnas. Detta föreslås ske genom bl.a. införande av ett system med stimulanser riktade till enklare hushållstjänster enligt dansk modell. För detta ändamål har beräknats 300 miljoner kronor under ett nytt

anslag. Till SGU (Sveriges geologiska undersökning) föreslås ett ökat anslag om 6 miljoner kronor för maringeologisk verksamhet. I motionen avvisas vidare regeringens neddragning på anslaget till teknisk forskning och utveckling och förordas att ytterligare 200 miljoner kronor skall anslås för år 1997. För budgetåren 1998 och 1999 föreslås i motionen en ökning av ramen för utgiftsområde 24 med 806 miljoner kronor respektive 1 106 miljoner kronor.

Motionärerna förordar en ökad utförsäljning av statliga företag i enlighet med vad som beslutades om under den förra mandatperioden. Sammanlagt har de försäljningar som den dåvarande regeringen genomförde (exklusive försäljning av Nordbanken) inbringat 23 miljarder kronor till statskassan och minskat statens upplåningsbehov med motsvarande belopp, sägs det. Det finns anledning att gå vidare och minska det statliga ägandet av företag i princip enligt det program som antogs av regeringen år 1991, anser motionärerna. Utöver de då aktuella företagen anses att ytterligare företag som är hel- eller delägda av staten bör bli föremål för försäljning helt eller delvis. Till dessa företag hör Telia AB, AssiDomän AB, Celsius AB, Securum AB och Nordbanken. Vid en utförsäljning bör, enligt motionärernas uppfattning, allmänheten och de anställda i företagen vara viktiga målgrupper. Ett motiv för att öka ambitionsnivån i utförsäljningen av statliga företag anges vara att nedbringa statsskulden och därmed räntebördan. Utförsäljningen bör genomföras så att ränteeffekten minus uteblivna inleveranser av vinstmedel från bolagen blir 800 miljoner kronor år 1997, föreslår motionärerna; anslaget till ränteutgifter för år 1997 bör sålunda vara 800 miljoner kronor lägre än regeringens förslag. För åren 1998 och 1999 beräknas ränteeffekten minus uteblivna inleveranser till 1 600 miljoner kronor respektive 2 400 miljoner kronor.

Kristdemokraternas syn på statligt företagande baseras på principen att konkurrensutsatt verksamhet som inte av t.ex. hälsomässiga eller sociala skäl bör vara kopplad till staten skall bedrivas av privata intressenter, anför det i motionen. Staten skall, enligt motionärernas förmenande, sätta ramar och övervaka spelreglerna på marknaden, ansvara för samhällsplanering och infrastruktur samt skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt, men inte sköta företagandet. Skälen för privatiseringar anges vara följande: att renodla statens roll, att sprida ägandet, att skapa mer livskraftiga företag, att skapa utrymme för nödvändiga investeringar i de företag som för närvarande är statliga samt att minska statens räntebörda genom ett minskat upplåningsbehov.

I nedanstående tabell lämnas en sammanställning av förslag avseende utgiftsområde 24 Näringsliv i propositionen och i partimotioner.

År	Prop. (milj.kr)	m	Avvikelser från propositionen (milj.kr)				
			c	fp	v	mp	kd
1997	2 860	+161	±0	– 63	+1 052	– 188	+506
1998	2 594	+157	*	– 63	**	– 218	+806
1999	2 579	+152	*	– 63	**	– 228	+1 106

* I motion 1996/97:Fi210 (c) kommenteras inte regeringens förslag avseende preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999.

** I motion 1996/97:Fi212 (v) yrkas avslag på regeringens förslag om fördelning av utgifter på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999.

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen beslöt våren 1996, som nämnts, att godkänna den av regeringen föreslagna preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden. För utgiftsområde 24 Näringsliv angavs utgiftsramen till 2 793 miljoner kronor för år 1997, till 2 543 miljoner kronor för år 1998 och till 2 553 miljoner kronor för år 1999. Avvikelser från regeringens förslag gjordes i en reservation (m) – i vilken förordades en sänkning av ramen med respektive 103, 106 och 110 miljoner kronor genom lägre företagsstöd; i en reservation (mp) – i vilken förordades en minskning av ramen med respektive 200, 250 och 300 miljoner kronor genom minskade bidrag och stöd till företag; i en reservation (kds) – i vilken förordades en ökning av ramen med respektive 500, 750 och 1 000 miljoner kronor för att möjliggöra en sänkning av arbetskostnaderna för hemservice enligt dansk modell.

Vissa kompletterande uppgifter

Anslaget till teknisk forskning och utveckling (D 1)

I budgetpropositionen föreslås, som tidigare påpekats, att en besparing med 286,6 miljoner kronor skall genomföras år 1997 på D 1-anslaget. Regeringens ambition är att huvuddelen av denna besparing skall kunna kompenseras genom stiftelsemedel.

Regeringen hänvisar till förslag i propositionen om forskning och samhälle (prop. 1996/97:5) angående ett ökat statligt inflytande över de s.k. löntagarfundsstiftelserna. Där föreslås att riksdagen skall godkänna att stiftelseförordnandena för flertalet av stiftelserna – med tillämpning av en ny bestämmelse i stiftelselagen (1994:1220) enligt förslag i proposition 1996/97:22 om statliga stiftelser – ändras så att regeringen skall utse ledamöterna i stiftelsernas styrelser. Proposition 1996/97:5 behandlas av utbildningsutskottet i betänkande 1996/97:UbU3 med planerad debattdag i kammaren den 11 december 1996. Proposition 1996/97:22 behandlas av lagutskottet i betänkande 1996/97:LU2 med planerad debattdag i kammaren den 28 november 1996. I proposition 1996/97:5 anføres bl.a. att det faktum att regeringen skall utse ledamöterna i forskningsstiftelserna främjar en samordning mellan stiftelsernas insatser och andra statliga insatser på främst forskningens område, vilket är av synnerlig vikt för att de samlade statliga insatserna skall ge så stort utbyte som möjligt. Enligt regeringens bedömning främjas den nämnda samordningen i sådan utsträckning att resurser kan frigöras inom ramen för statens budget för angelägna nysatsningar eller för förstärkning av budgeten.

I motion 1996/97:Fi204 (m) avvisas, som redovisats, regeringens besparing, och en ökning av anslaget med 200 miljoner kronor föreslås. I den forskningspolitiska partimotionen 1996/97:Ub411 (m) finns ett yrkande (38) om ett tillkännagivande om forskningen inom Närings- och handelsdepartementets område, vilket har hänvisats till näringsutskottet (yrkandet kommer att behandlas i betänkande 1996/97:NU1). Motionärerna motsätter sig regeringens förslag och anför att regeringen försöker dölja sina av ideologiska skäl genomförda besparingar och prioriteringar genom att hänvisa till privaträttsliga medel som tillgodoräknats i budgeten. Motionärerna ställer frågan vad som händer med den forskning som för närvarande finansieras av stiftelserna om regeringen lyckas ta kontroll över medlen. En besparing är en besparing oavsett vem som utsätts för den, heter det. Regeringen väljer med berätt mod att avbryta långsiktiga satsningar och bryta sönder fungerande forskningsmiljöer, anför motionärerna.

Vänsterpartiet avvisar också, som redovisats, regeringens förslag till besparing på D 1-anslaget och föreslår en ökning med 286,6 miljoner kronor. I den näringspolitiska partimotionen 1996/97:N271 (v) sägs att de berörda satsningarna är mycket viktiga och att anslaget därför bör behållas på sin nuvarande nivå.

Miljöpartiet föreslår, som nämnts, att D 1-anslaget skall minskas med ytterligare 90 miljoner kronor utöver regeringens föreslagna besparing. I den näringspolitiska partimotionen 1996/97:N270 (mp) sägs att motivet är att forskningsstiftelserna disponerar så mycket pengar; med möjlighet till insyn och demokratisk påverkan i dessa stiftelser kan det aktuella anslaget minskas. Vidare föreslås att ALMI Företagspartner AB skall få disponera 150 miljoner kronor av D 1-anslaget för nydanande forskning och utveckling i småföretagen, varav en ram på 50 miljoner kronor skulle avsättas för miljöteknikområdet. Det aktuella yrkandet i den nämnda motionen kommer att behandlas i betänkande 1996/97:NU1.

Kristdemokraterna avvisar, som nämnts, den föreslagna neddragningen av D 1-anslaget och föreslår i stället en ökning med 200 miljoner kronor.

I partimotionerna från Centerpartiet och Folkpartiet har neddragningen av det aktuella anslaget inte kommenterats. Vid behandlingen i näringsutskottet har dock, som redovisats, företrädaren för Folkpartiet angett att en besparing på D 1-anslaget med 25 miljoner kronor utöver regeringens förslag förordas.

Företrädare för NUTEK (Närings- och teknikutvecklingsverket) har inför näringsutskottet redovisat verkets bedömning av hur regeringens förslag om neddragning av anslaget till teknisk forskning och utveckling och beräknad kompensation från forskningsstiftelserna kommer att påverka verksamheten. Därvid noterades bl.a. att övergången från finansiering via NUTEK till finansiering via forskningsstiftelserna kan medföra övergångsproblem. Dessa beror på att det kan komma att ta cirka ett halvår innan beslut kan fattas av berörda forskningsstiftelser om finansiering i stället för den finansiering som för närvarande sker genom NUTEK. Detta s.k. beslutsgap sammanhänger med att ändringen i stiftelselagen avses träda i kraft den 1 januari 1997 och att de föreslagna besparingarna också skall träda i kraft vid denna tidpunkt.

Maringeologisk verksamhet

I flera av de motioner som tas upp i yttrandet föreslås ökat anslag till den maringeologiska verksamheten vid SGU.

I budgetpropositionen föreslås att anslaget Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m. (A 9) får belastas för viss basfinansiering av den maringeologiska verksamheten. SGU bör söka nå full kostnadstäckning genom kompletterande avgiftsfinansiering genom bl.a. svenska myndigheters utnyttjande av denna verksamhets information, anför regeringen. Om det visar sig svårt att uppnå denna finansiering bör det vara möjligt för SGU att föreslå regeringen alternativa lämpliga åtgärder för den maringeologiska verksamheten, heter det. Minskningen av anslaget till SGU avseende den maringeologiska verksamheten anges i propositionen till 6,7 miljoner kronor.

Regeringen föreslog i besparingssyfte i budgetpropositionen 1995 (prop. 1994/95:100 bil. 13) att den maringeologiska verksamheten vid SGU skulle avvecklas. Kostnaderna för denna verksamhet angavs till 19,5 miljoner kronor för det förlängda budgetåret 1995/96 eller 13 miljoner kronor för en tolv månadersperiod. Mot bakgrund av motioner (s; m; c; fp; v; mp) bedömde riksdagen på näringsutskottets förslag att SGU:s maringeologiska verksamhet är av sådan betydelse att en nedläggning inte borde komma i fråga (bet. 1994/95:NU18). Vidare konstaterades att användningsområdena för den aktuella informationen har relevans för flera departementsområden, och att det därför vore naturligt att en samfinansiering mellan berörda departement kunde införas. Regeringen anmodades att ta fram förslag med denna innebörd.

Som en tillfällig, engångsvis delfinansiering beslöt riksdagen att 10 miljoner kronor för budgetåret 1995/96 skulle föras från Energiteknikfondens innestående medel i Riksgäldskontoret till inkomsttitel på statsbudgeten. Samtidigt underströks det att detta inte var någon bestående finansiering. Regeringen anmodades att återkomma med förslag om en bestående finansiering. I den ekonomiska vårpropositionen 1996 (prop. 1995/96:150) föreslog

regeringen att anslaget till SGU för budgetåret 1995/96 skulle ökas med 9,5 miljoner kronor och finansieras genom anslagssparande (avseende Elsäkerhetsverket och Sprängämnesinspektionen) och indragning av reservationsmedel (avseende anslagen Teknisk forskning och utveckling och Insatser för utbyggnad av fjärrvärmenäten). Riksdagen beslöt i enlighet härmed (bet. 1995/96:FiU10). Näringsutskottet förutsatte att regeringen i den kommande budgetpropositionen skulle återkomma med förslag om en varaktig finansiering av den maringeologiska verksamheten.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet vill inledningsvis något kommentera frågan om anslaget till teknisk forskning och utveckling (D 1). Enligt näringsutskottets mening är teknisk forskning och utveckling av grundläggande betydelse för möjligheterna att uppnå ökad produktivitet, förnyelse och tillväxt i näringslivet. Teknikutveckling och produktförnyelse är strategiska faktorer för de svenska företagens konkurrenskraft. Utformningen av den industrirelaterade forskningen är härvid av avgörande betydelse. Det är, enligt näringsutskottets uppfattning, angeläget att samverkan mellan näringsliv och universitet/högskola främjas och att forskningsresultat förs ut till företagen. NUTEK har en viktig uppgift när det gäller den industrirelaterade forskningen.

Inom näringsutskottet finns det delade meningar om regeringens förslag till besparing på det aktuella anslaget och att detta skall kunna kompenseras genom medel från forskningsstiftelserna. I det fall att regeringens förslag vinner riksdagens gillande, är näringsutskottet dock enigt i sin uppfattning att det tidigare nämnda problemet med det s.k. beslutsgapet måste få en ändamålsenlig lösning. Regeringen bör sålunda tillse att den aktuella verksamheten vid NUTEK inte paralyseras under en övergångsperiod. Detta bör under nämnda förutsättning komma till uttryck i finansutskottets betänkande.

Näringsutskottet tillstyrker regeringens förslag till ram för utgiftsområde 24 Näringsliv. Vidare tillstyrks förslaget om preliminär nivå på utgiftsområdet för åren 1998 och 1999 som riktlinjer för regeringens budgetarbete. Samtidigt avstyrks de här aktuella motionerna i berörda delar. Ställningstagande till enskilda anslag inom utgiftsområdet kommer att göras i näringsutskottets betänkande 1996/97:NU1.

Näringsutskottet vill i detta sammanhang erinra om att i sysselsättningspropositionen föreslogs sammanlagt tre miljarder kronor till program för småföretagsutveckling, Östersjöregionen samt för omställning till hållbar utveckling. Samtliga dessa tre program har betydelse för företagsutveckling, förnyelse och tillväxt. Ett av programmen skall ha en tydlig småföretagsinriktning och syfta till att underlätta för Sverige att utveckla kunskapssamhället, göra det enklare att vara företagare och påbörja omställningen mot en hållbar utveckling. Dessa program fattade riksdagen beslut om sommaren 1996 (prop. 1995/96:222, bet. FiU15). Programmen innebär en förstärkning av de tillväxtinriktade insatserna samt en effektivisering genom samverkan mellan lokala, regionala och centrala insatser.

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar insatser för omställning och utveckling av energisystemet, energiforskning samt de statliga insatserna för krigslagring av olja. NUTEK och Statens oljelager är verksamma inom utgiftsområdet. Överväganden och förslag avseende Nätmyndigheten vid NUTEK och Affärsverket svenska kraftnät redovisas också under detta utgiftsområde.

För närvarande pågår överläggningar om energipolitiken i vilka samtliga riksdagspartier deltar, konstateras det i propositionen. Syftet med överläggningarna är att på grundval av 1991 års energioverenskommelse, Energi-kommissionens betänkande och remissvaren nå en bred parlamentarisk överenskommelse om den framtida energipolitiken. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition om energipolitiska riktlinjer m.m. Ramen för utgiftsområdet kan som angavs i den ekonomiska vårpropositionen komma att påverkas av beslut med anledning av den energipolitiska propositionen. Åtgärder som beslutas i den energipolitiska propositionen skall vara statsfinansiellt neutrala, sägs det.

Regeringen beräknar ramen för utgiftsområde 21 Energi till 474 miljoner kronor för år 1997, till 429 miljoner kronor för år 1998 och till 400 miljoner kronor för år 1999.

Motionerna

I motion 1996/97:Fi204 (m) anges inga avvikelser från regeringens förslag för utgiftsområde 21 Energi. Flera av de statliga anslagen inom energiområdet är en del av den förra energipolitiska uppgörelsen, konstateras det. För närvarande pågår partiöverläggningar om den framtida energipolitiken, och regeringen har aviserat en proposition, anför motionärerna och föreslår därför inga större förändringar på utgiftsområdet nu. I budgetpropositionen föreslås en besparing vad gäller den s.k. R2-reaktorn vid Studsvik AB. Av regeringens mycket otydliga formuleringar framgår inte att regeringen avser att dra in 11 av de 28 miljoner kronor som är det statliga anslaget till reaktorn, säger motionärerna. De menar att om denna besparing görs hotas verksamheten inte bara vid R2-reaktorn utan vid hela företaget. Enligt 1991 års energipolitiska beslut skall den statliga finansieringen till R2-reaktorn lämnas oförändrad så länge reaktordriften pågår och forskningstjänster tillhandahålls, framhåller motionärerna. De anser att det därför är fel att nu utpeka en besparing på R2-reaktorn och att frågan om dess finansiering i stället bör tas upp då hela utgiftsområdet ses över i kommande beslut.

I kommittémotionen 1996/97:N265 (m) begärs ett tillkännagivande avseende det statliga anslaget till R2-reaktorn vid Studsvik. Där sägs att den av regeringen föreslagna besparingen i fråga om R2-reaktorn i stället bör fördelas proportionellt över hela anslaget. Det aktuella yrkandet (8) i den nämnda kommittémotionen kommer att behandlas i betänkande 1996/97:NU2.

Inte heller i motion 1996/97:Fi210 (c) föreslås några förändringar beträffande ramen för utgiftsområde Energi. Energisektorn måste kretsloppsanpas-

sas, och Sveriges framtida energisystem måste baseras på förnybar energi som produceras över hela landet, sägs det i motionen. Den redan utbyggda vattenkraften, bioenergi, vind och sol måste vara framtidens viktigaste energikällor, och kärnkraften kan inte ingå som en del i ett kretsloppsanpassat energisystem, heter det vidare. Kärnkraften medför dessutom oacceptabla risker, varför den måste avvecklas, anför motionärerna. De hänvisar till att Centerpartiet deltar konstruktivt i de överläggningar som för närvarande pågår om energisystemets utformning i syfte att utveckla ett uthålligt energisystem.

I motion 1996/97:Fi211 (fp), i vilken Folkpartiets förslag till utgiftsramar redovisas, anges för utgiftsområde 21 Energi ingen avvikelse från regeringens förslag.

Också i motion 1996/97:Fi212 (v), i vilken redovisas en sammanställning av Vänsterpartiets förslag till förändringar för de olika utgiftsområdena, anges inte någon avvikelse från regeringens förslag avseende utgiftsområde 21 Energi för budgetåret 1997. För budgetåren 1998 och 1999 anser partiet, som redovisats beträffande utgiftsområde 24 Näringsliv, att det underlag som regeringen presenterar inte är av den karaktären att något ställningstagande är möjligt.

I motion 1996/97:Fi213 (mp) föreslås en ökning av ramen för utgiftsområde 21 Energi med 1 000 miljoner kronor för vardera åren 1997, 1998 och 1999. I motionen hänvisas till att särskilda partimotioner avges för varje utgiftsområde, vilka innehåller förslag för samtliga anslag inom respektive utgiftsområde för budgetåret 1997 och beräkningar för åren 1998 och 1999. Sammanfattningsvis sägs i motionen beträffande det här aktuella utgiftsområdet att betydande insatser krävs för att miljöanpassa Sveriges energiförsörjning. Tidigare riksdagsbeslut om att kärnkraften skall avvecklas till senast år 2010 måste fullföljas, och användningen av fossila bränslen måste begränsas och på lång sikt avvecklas, anför motionärerna. De anser att energikällor såsom vind, sol och bioenergi måste nyttjas i betydligt större utsträckning, och att energieffektiviseringen måste förstärkas. Det främsta styrmedlet för en omställning av energiförsörjningen anses vara en skattereform där icke förnybara och miljöstörande energislag beläggs med väsentligt högre energiskatter som en del av en skatteväxling, i syfte att åstadkomma ändrade prisrelationer som gör det lönsamt för aktörerna på energimarknaden att starta omställningen. Därutöver kommer det att behövas kompletterande insatser i form av statliga investerings- och utvecklingsbidrag under en övergångsperiod, anser motionärerna. De föreslår att ytterligare 1 miljard kronor årligen skall avsättas till utgiftsområdet med fördelning enligt tabellen på nästa sida.

Ändamål	milj.kr.
Vindkraftverk; investeringsbidrag	200
Vindkraftverk; utvecklingsbidrag	30
Solenergi; investeringsbidrag	50
Solenergi; utvecklingsbidrag	20
Biobränsle, kraftvärme; investeringsbidrag	400
Konvertering av elvärme; utvecklings- och investeringsbidrag	300
Summa	1 000

I motion 1996/97:N424 (mp) finns ett yrkande (3) som är hänvisat till finansutskottet och som avser ramen för utgiftsområde 21 Energi för budgetåren 1998 och 1999. Där föreslås en ökning med 1 miljard kronor utöver regeringens förslag. Ställning till fördelningen på anslag kommer att tas i samband med kommande budgetpropositioner, sägs det. I den nämnda motionen redovisas i övrigt Miljöpartiets förslag beträffande utgiftsområde 21 för budgetåret 1997 i enlighet med vad som anges i motion 1996/97:Fi213 (mp), men med mer utförliga motiveringar. De övriga två yrkandena i den förstnämnda motionen, vilka rör energipolitikens inriktning och anslagen för budgetåret 1997, kommer att behandlas i näringsutskottets betänkande 1996/97:NU2.

I avvaktan på att partiöverläggningarna inom energiområdet skall avslutas ställs det i motion 1996/97:Fi214 (kd) inga direkta krav på några genomgripande förändringar av politiken inom utgiftsområde 21 Energi. Den förändring med bäring på budgeten som föreslås i motionen är att regeringens förslag om sänkning av skatten på kärnkraftsproducerad el avvisas. Den formella hemställan på denna punkt återfinns dock under utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd.

I tabellen på nästa sida lämnas en sammanställning av förslag avseende utgiftsområde 21 Energi i propositionen och i partimotioner.

År	Prop. (milj.kr)	Avvikelser från propositionen (milj.kr)					
		m	c	fp	v	mp	kd
1997	474	±0	±0	±0	±0	+1 000	±0
1998	429	±0	*	±0	**	+1 000	±0
1999	400	±0	*	±0	**	+1 000	±0

* I motion 1996/97:Fi210 (c) kommenteras inte regeringens förslag avseende preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999.

** I motion 1996/97:Fi212 (v) yrkas avslag på regeringens förslag om fördelning av utgifter på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999.

Tidigare riksdagsbehandling

Riksdagen beslöt våren 1996, som nämnts, att godkänna den av regeringen föreslagna preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden. För utgiftsområde 21 Energi angavs ramen till 558 miljoner kronor för år 1997, till 496 miljoner kronor för år 1998 och till 441 miljoner kronor för år 1999. I propositionen sades att ramen kan komma att påverkas av beslut i den energipolitiska propositionen som avses bli framlagd under innevarande riksmöte, varvid de åtgärder som föreslås förutsätts vara statsfinansiellt neutrala. Avvikelse från regeringens förslag gjordes i en reservation (mp), i vilken förordades en höjning av ramen med 1 miljard kronor för vardera åren 1997, 1998 och 1999 att användas för investerings- och utvecklingsbidrag till vindkraftverk, solenergi, biobränsle och konvertering av elvärme.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet konstaterar att det för närvarande pågår överläggningar om energipolitiken i vilka samtliga riksdagspartier deltar. Regeringen har aviserat en proposition om energipolitiska riktlinjer m.m. och angett att åtgärder som beslutas i denna proposition skall vara statsfinansiellt neutrala.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker näringsutskottet propositionen i aktuell del och avstyrker motionerna 1996/97:Fi213 (mp) och 1996/97:N424 (mp) i berörda delar.

På näringsutskottets vägnar

Birgitta Johansson

I beslutet har deltagit: Birgitta Johansson (s), Christer Eirefelt (fp), Karin Falkmer (m), Reynoldh Furustrand (s), Sylvia Lindgren (s), Kjell Ericsson (c), Barbro Andersson (s), Chris Heister (m), Marie Granlund (s), Lennart Beijer (v), Dag Ericson (s), Ola Karlsson (m), Eva Goës (mp), Nils-Göran Holmqvist (s), Laila Bäck (s), Sten Tolgfors (m) och Michael Stjernström (kd).

Avvikande meningar

1. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Karin Falkmer, Chris Heister, Ola Karlsson och Sten Tolgfors (alla m) anser att den del av yttrandet – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – som börjar med ”Näringsutskottet tillstyrker” och slutar med ”centrala insatser” bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag att låta medel från forskningsstiftelserna ersätta ordinarie forskningsanslag kommer, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1996/97:Fi204 (m), att leda till en utarmning av den tekniska forskningen. Anslaget till teknisk forskning och utveckling bör därför ökas med 200 miljoner kronor. Näringsutskottet vill i detta sammanhang erinra om den behandling av frågan om ändring av stiftelselagen som för närvarande pågår inom lagutskottet. I motioner (bl.a. m) avvisas regeringens förslag, med motiveringen att ändringen innebär att stiftelsernas oberoende ställning går förlorad eftersom förslaget öppnar upp för att regeringen utser en majoritet av styrelseledamöterna.

Näringsutskottet vill vidare framhålla att den forskning som finansieras av forskningsstiftelserna inte är utbytbar mot den som finansieras av NUTEK. Företrädare för NUTEK har visat på de omfattande konsekvenser som regeringens förslag drar med sig; arbetsvillkoren för ca 1 000 forskare står på spel. Regeringens agerande är därför på sikt förödande för den industrirelaterade forskningen. Det tidigare nämnda beslutsgapet på ungefär ett halvår leder till att osäkerheten kommer att vara stor under lång tid, vilket också det kommer att medföra betydande konsekvenser för forskningen och samarbetet mellan NUTEK, universitet/högskolor och näringslivet.

Sammantaget anser näringsutskottet att ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör ökas med 161 miljoner kronor för år 1997, med 157 miljoner kronor för år 1998 och med 152 miljoner kronor för år 1999. I den ökade ramen har utskottet, förutom den nyssnämnda ökningen av anslaget till teknisk forskning och utveckling, beräknat en höjning av anslaget till SGU med 6,7 miljoner kronor så att den maringeologiska verksamheten kan säkerställas. Vidare har neddragningar beräknats på följande anslag: Stöd till kooperativ utveckling (A 3) – 6,5 miljoner kronor; Kostnader för omstrukturering av

vissa statligt ägda företag, m.m. (A 7) – 25 miljoner kronor; Konsumentverket (F 2) – 10 miljoner kronor; Stöd till konsumentorganisationer (F 5) – 4,1 miljoner kronor.

I likhet med vad som anförs i motion 1996/97:N206 (m) anser näringsutskottet härutöver att försäljning av statliga företag skall återupptas i en omfattning som motsvarar 10 miljarder kronor per år. Syftet är att skapa fungerande ägarstrukturer i bolagen, långsiktigt bredda riskkapitalmarknaden, stärka statskassan samt renodla statens roll. Näringsutskottet beräknar följaktligen en minskning av ränteutgifterna med 1 033 miljoner kronor för år 1997, med 2 066 miljoner kronor för år 1998 och med 3 099 miljoner kronor för år 1999.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörda delar.

2. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Christer Eirefelt (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – som börjar med ”Näringsutskottet tillstyrker” och slutar med ”centrala insatser” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1996/97:

Fi211 (fp) – att en neddragning av ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv kan göras med 63 miljoner kronor vardera åren 1997, 1998 och 1999. Härmed har besparingar beräknats på följande anslag: Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m. (A 7) – 25 miljoner kronor; Teknisk forskning och utveckling (D 1) – 25 miljoner kronor (avseende ett program för verkstadsteknisk forskning); Investeringsfrämjande (E 5) – 20 miljoner kronor. Samtidigt har en höjning av anslaget till den maringeologiska verksamheten vid SGU (A 9) med 6,7 miljoner kronor inkluderats.

När det gäller den föreslagna neddragningen beträffande teknisk forskning och utveckling vill utskottet erinra om den behandling av frågan om ändring av stiftelselagen som för närvarande pågår inom lagutskottet. I motioner (bl.a. fp) avvisas regeringens förslag, med motiveringen att ändringen innebär att stiftelsernas oberoende ställning går förlorad eftersom förslaget öppnar upp för att regeringen utser en majoritet av styrelseledamöterna. Näringsutskottet anser att det är helt förenligt med den gällande inriktningen av forskningsstiftelsernas verksamhet att medel från stiftelserna i större utsträckning än för närvarande utnyttjas för den typ av tillämpad forskning som NUTEK stöder. Dessutom vill näringsutskottet framhålla att de ökade satsningar på grundforskning som förordas i motion 1996/97:Fi211 (fp) på sikt även kommer den tillämpade forskningen till del.

Vidare anser näringsutskottet, i likhet med vad som anförs i den nämnda motionen, att försäljningen av statliga företag bör återupptas i en omfattning som motsvarar 10 miljarder kronor år 1997, 15 miljarder kronor år 1998 och 15 miljarder kronor år 1999. Ränteeffekten av en sådan försäljning beräknas till 500 miljoner kronor år 1997, till 1 500 miljoner kronor år 1998 och till 2 500 miljoner kronor år 1999.

3. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Lennart Beijer (v) anser att den del av yttrandet – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – som börjar med ”Näringsutskottet tillstyrker” och slutar med ”centrala insatser” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i linje med vad som anförs i motion 1996/97:

Fi212 (v) – att en ökning av ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör göras med 1 051,8 miljoner kronor. Denna kraftiga ökning skall användas framför allt för att stödja skapandet av högteknologiska företag med tillväxtpotential. Den av utskottet förordade ökningen är baserad på en höjning av vissa anslag enligt följande: Småföretagsutveckling (A 2) – 540 miljoner kronor; NUTEK: Förvaltningskostnader (A 1) avseende ökade insatser för företagsutbildning och exportkunskaper hos småföretag – 30 miljoner kronor; Stöd till kooperativ utveckling (A 3) – 18,5 miljoner kronor; Turistfrämjande (A 4) – 150 miljoner kronor; SGU: Maringeologisk verksamhet (A 9) – 6,7 miljoner kronor; Teknisk forskning och utveckling (D 1) – 286,6 miljoner kronor; Konsumentverket (F 2) – 20 miljoner kronor.

När det gäller regeringens förslag avseende utgiftsramar för åren 1998 och 1999 anser näringsutskottet, i likhet med vad som anförs i den nämnda motionen, att regeringen inte presenterar ett underlag som möjliggör ett ställningstagande. Förslaget bör därför avslås.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet motion 1996/97:Fi212 (v) i berörda delar.

4. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Eva Goës (mp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – som börjar med ”Näringsutskottet tillstyrker” och slutar med ”centrala insatser” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1996/97:

Fi213 (mp) – att en neddragning av ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör göras med 188 miljoner kronor för år 1997, med 218 miljoner kronor för år 1998 och med 228 miljoner kronor för år 1999. Enligt näringsutskottets mening bör generellt sett en minskning av bidragen till företag ske, eftersom effektiviteten i bidragen kan ifrågasättas. För att uppnå en utveckling av näringslivet och en ökning av sysselsättningen är det bättre att den ekonomiska politiken och skattepolitiken får en sådan utformning att kapitaltillförseln till företagen underlättas.

Sammantaget beräknar näringsutskottet minskningar av olika anslag med 295 miljoner kronor med följande fördelning: NUTEK: Förvaltningskostnader (A 1) – 88 miljoner kronor; Turistfrämjande (A 4) – 40 miljoner kronor;

Kostnader för omstrukturering av vissa statligt ägda företag, m.m. (A 7) – 25 miljoner kronor; Teknisk forskning och utveckling (D 1) – 90 miljoner kronor; Rymdverksamhet (D 3) – 30 miljoner kronor; Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien (D 5) – 2 miljoner kronor; Investeringsfrämjande (E 5) – 20 miljoner kronor. I den föreslagna ramen har beräknats ökningsar på sammanlagt 107 miljoner kronor avseende följande anslag: Småföretagsutveckling (A 2) – 77 miljoner kronor; Stöd till kooperativ utveckling (A 3) – 19 miljoner kronor; SGU avseende maringeologisk verksamhet (A 9) – 7 miljoner kronor; SWEDAC: Bidrag till riksmätplatser (B 3) – 1 miljon kronor; Konkurrensforskning (C 2) – 1 miljon kronor; Stöd till konsumentorganisationer (F 5) – 2 miljoner kronor.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet motion 1996/97:Fi213 (mp) i berörda delar.

5. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Michael Stjernström (kd) anser att den del av yttrandet – under rubriken Näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 24 Näringsliv – som börjar med ”Näringsutskottet tillstyrker” och slutar med ”centrala insatser” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1996/97:

Fi214 (kd) – att ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv bör ökas med 506 miljoner kronor för år 1997, med 806 miljoner kronor för år 1998 och med 1 106 miljoner kronor för år 1999. Enligt näringsutskottets mening bör insatser göras för att åstadkomma att en ny marknad för tjänster riktade till hushållen kan komma till stånd. För detta ändamål har beräknats 300 miljoner kronor under ett nytt anslag. Näringsutskottet beräknar också en ökning av anslaget till SGU (A 9) med ca 6 miljoner kronor för att säkerställa den maringeologiska verksamheten.

Vidare förordar näringsutskottet en ökning av anslaget till teknisk forskning och utveckling (D 1) med 200 miljoner kronor. Näringsutskottet vill i detta sammanhang erinra om den behandling av frågan om ändring av stiftelselagen som för närvarande pågår inom lagutskottet. I motioner (bl.a. kd) avvisas regeringens förslag, med motiveringen att ändringen innebär att stiftelsernas oberoende ställning går förlorad eftersom förslaget öppnar upp för att regeringen utser en majoritet av styrelseledamöterna.

Näringsutskottet anser härutöver att en ökad utförsäljning av statliga företag bör ske, i linje med de beslut som togs under den förra mandatperioden. Dessutom bör följande företag komma i fråga för försäljning: Telia AB, AssiDomän AB, Celsius AB, Securum AB och Nordbanken. Utförsäljningarna bör ske i sådan takt att ränteeffekten – minus uteblivna inleveranser av vinstmedel – blir 800 miljoner kronor år 1997, 1 600 miljoner kronor år 1998 och 2 400 miljoner kronor år 1999 utöver regeringens förslag. Riksdagen bör också genom ett tillkännagivande till regeringen klargöra principerna bakom det statliga ägandet i enlighet med vad som anförs i motion 1996/97:Fi214 (kd).

Med det anförda tillstyrks den nyssnämnda motionen i berörda delar.

Eva Goës (mp) anser att näringsutskottets ställningstagande i avsnittet om utgiftsområde 21 Energi bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anförs i motionerna 1996/97:Fi213 (mp) och 1996/97:N424 (mp) – att tidigare riksdagsbeslut om att kärnkraften skall avvecklas till år 2010 måste fullföljas. Användningen av fossila bränslen måste begränsas och på lång sikt avvecklas, medan användningen av energikällor såsom vind, sol och bioenergi måste utökas. Vidare måste energieffektiviseringen förstärkas. Förutom en skattereform med införande av högre energiskatter som en del av en skatteväxling, krävs det enligt näringsutskottets mening kompletterande insatser i form av statliga investerings- och utvecklingsbidrag under en övergångsperiod. För att möjliggöra detta bör ramen för utgiftsområde 21 Energi ökas med 1 miljard kronor för vardera åren 1997, 1998 och 1999. Dessa medel bör användas för investerings- och utvecklingsbidrag till vindkraftverk (200 respektive 30 miljoner kronor), till solenergi (50 respektive 20 miljoner kronor), till bio- och kraftvärme (400 miljoner kronor) samt till konvertering av elvärme (300 miljoner kronor). Med det anförda tillstyrks de nämnda motionerna i berörda delar.

Särskilt yttrande

Teknisk forskning och utveckling

Kjell Ericsson (c) anför:

När det gäller neddragningen av anslaget beträffande teknisk forskning och utveckling vill jag erinra om den behandling av frågan om ändring av stiftelselagen som för närvarande pågår. Centerpartiet har avvisat regeringens förslag till ändring av stiftelselagen.

Teknisk forskning och utveckling är av grundläggande betydelse för möjligheterna att uppnå förnyelse, tillväxt och ökad produktivitet i näringslivet. Teknikutveckling och produktförnyelse är strategiska faktorer för de svenska företagens konkurrenskraft.

Sverige har en unik position när det gäller tillgångar på råvaror inom skogs-, livsmedels- och mineralområdena. De svenska råvarorna är en förutsättning för ett fortsatt välstånd. Den nationella förädlingsgraden av dessa råvaror måste öka. Genom en väl utvecklad basråvarutillgång har Sverige goda möjligheter att ta marknadsandelar på världsmarknaden.

Bland annat innebär Sveriges stora skogstillgångar utvecklingsmöjligheter inom ett stort antal områden. För att bättre kunna ta tillvara denna resurs behövs ytterligare insatser för tillämpad forskning vid universitet och högskolor och inom näringslivet.

Vad gäller forskningsstiftelsernas verksamhet så bör det vara helt förenligt med den gällande inriktningen att medel i större utsträckning än för närvarande utnyttjas för tillämpad forskning.

